

Juryens begrunnelse for Kulturdepartementets menneskerettspris for journalister 2022

Dato: 26.10.2022

Jurymedlemmer: Jens Barland (leder), Kiran Aziz og Hege Lamark.

Årets prisvinner – som dekker to år da prisen deles ut annet hvert år – er et stjerneeksempel på hvor viktig undersøkende journalistikk kan være for å avdekke brudd på grunnleggende menneskerettigheter. Det er pressens oppgave å avdekke kritikkverdige forhold og å belyse når enkeltmennesker og grupper blir utsatt for overgrep eller forsømmelser fra offentlige myndigheter og institusjoner. Årets prisvinnere har gått til selve kjernen i dette gjennom sin journalistikk. Fremtidige journalister på landets journalistutdanninger bør få presentert denne saken når de skal lære om den gravende journalistikkens viktige samfunnsfunksjon.

Juryen har vurdert de nominerte bidragene ut fra følgende kriterier:

- 1) Samfunnseffekt: hvor vesentlig og viktig er saken, hvilken effekt har det journalistiske arbeidet hatt i samfunnet?
- 2) Journalistisk kvalitet i presentasjon og fremstilling: metode, kildebruk, er det godt skrevet m.v.?
- 3) Etske og juridiske momenter: blant annet om sakene har vært i PFU eller domstol underveis.
- 4) Originalitet og grad av undersøkende journalistikk: Har journalisten funnet saken selv? Hvor stor innsats ligger det i å få denne saken på dagsorden?
- 5) Institusjonell kvalitet: Viser journalistikken tegn på at det her utvikles kvalitet i det redaksjonelle arbeidet på et institusjonelt nivå?
- 6) Andre trekk ved det journalistiske arbeidet.

Årets prisvinner skårer høyt på samtlige kriterier.

Prisen går til et omfattende sakskompleks, publisert over en periode på halvannet år. Arbeidet består av flere dokumentarer, over 50 nyhetsartikler, videoer, podkast m.m. – publisert på en egen samleside. Avsløringene utløste kritikk fra bl.a. Stortingspolitikere, Barneombudet, Sivilombudsmannen, Norges institusjon for menneskerettigheter og også fra flere interesseorganisasjoner. Det journalistiske arbeidet førte til flere endringer, bl.a. ny årlig statistikk, gjennomgang og mulig regelendring i politiet, nye samarbeidstiltak og forandringer i politiutdanningen.

Den journalistiske kvaliteten ligger først og fremst i det formidable researcharbeidet, med mange, til dels kreative metoder som til sammen brakte urovekkende kunnskap om maktmisbruk frem i lyset. Dokumentaren om fangetransporten er en gripende og opprørende historie om Alex (12), formidlet ved hjelp av alle nettjournalistikkens muligheter. Hundre andre historier fortelles kortfattet og med et visst repetitivt preg, men er viktige for å vise omfanget av problemet. Nyhetssakene følges opp over en lang periode, med stadig nye innfallsvinkler. Denne redaksjonen har ikke tenkt å slukke sitt søkelys mot utsatte barn.

Redaksjonen deler sine grundige etiske vurderinger med leserne i egne artikler, som ligger på samlesida sammen med det øvrige journalistiske innholdet. Slik deling av erfaring og

kunnskap både med fagkolleger og med offentligheten er forbilledlig. De omtalte barna er konsekvent anonymisert. Saken har ikke utløst kjente konflikter med PFU eller domstolen.

Her er det lagt ned et enormt gravearbeid – på eget initiativ. Redaksjonen har fremskaffet den oversikten som Sivilombudsmannen har etterlyst, men som myndighetene hittil ikke har kunnet eller villet lage. En stor del av researchmaterialet er gjengitt i nominasjonen, som også har med oversikt (lenker) over det politiske etterspillet avsløringene utløste. Sammen med seks metodeartikler som ble delt med leserne, gjør dette selve nominasjonsdokumentet til ei lærebok og en kunnskapsbase om et fagfelt med høy risiko for menneskerettighetsbrudd mot barn.

Arbeidet med *Politimakt mot barn* vitner om en lærende redaksjonell organisasjon, der tidligere erfaringer fra saken om Glassjenta (2016) utnyttes i de nye historiene om Alex og hundre andre barnevernsbarn som møtes av politi. Den første dokumentaren om *Politimakt mot barn* ble publisert i februar 2021, men fremdeles skrives det nye oppfølgingssaker i Stavanger Aftenblad. Det forteller om stamina hos teamet bak serien, men også om en redaksjon som gir medarbeidere mulighet til å fordype seg i en form for journalistisk arbeid som beveger seg langt inn i forskningens metoder for kunnskapsinnhenting.

De nominerte og redaksjonen viser stor vilje til å dele kunnskap og innsikt med publikum og med andre redaksjonelle miljøer. Det er lagt ned et stort og grundig arbeid i nominasjonsdokumentet.

KULTURDEPARTEMENTETS MENNESKERETTSPRIS FOR JOURNALISTER 2022 TILDELES
Stavanger Aftenblads redaksjonelle lagarbeid med følgende deltakere:

- Tove Bjørnå (journalist),
- Thomas Ergo (journalist),
- Tor-Arne Vikingstad (journalist),
- Øyvind Røysland (utvikler),
- Christine Andersen Johnsen (research),
- Hanne Undem (research) og
- Inga Sverdrup (design).

Bakgrunn

Kulturdepartementets menneskerettspris for journalister er en pris som er etablert av Kulturdepartementet for å «inspirere til undersøkende journalistikk om menneskerettighetsspørsmål og bidra til å avdekke eventuelle brudd på menneskerettighetene.» Prisen ble opprettet i forbindelse med behandlingen av St. meld. nr. 21 (1999–2000) «Menneskeverd i sentrum».